

usu alterius monetæ, alio vultu insignis, omnino interdixerint, nullis Regibus, qui Cæsares olim vereri debebant, indulgentes, ut Numos vultu suo signare possent, solis Francorum Regibus exceptis, quibus ferro tandem Justinianus Imp. id in auro factitandi facultatem concessit: *Procop. Rev. Goth. L. III. c.* quod ipsum tandem ingentis gratiæ loco apud omnes habitum esse *Procopius* collaudat.

*PUB.* Nunc demum tu Vultibus Augg. novam apud me, nec <sup>33.</sup> X. parvam reverentiam concilias: quis namque ingenuus diffiteri aliquando velit, vultum Principis, ære signatum, parem sibi cum picta ejusdem effigie cultum recte omnino vindicare? Quod si ergo pictas tabellas contumelia violare crimen sit læsæ, ut ajunt, Majestatis, atque in Numos injurium esse, severa animadversio est dignum. Maxime vero ab iis hac in parte delinqui videtur, qui adulteros cudunt Numos, ac per eosdem incautis emtoribus frivole imponunt: neque mitius illi habendi forent, qui Summorum, quos Orbis tulerat, Principum majestatem nihil reveriti, præstantissima quæque eorum, quæ ad nos usque transierant, monumenta impio furno, atque scelestis ignibus suis corruptunt.

## DIALOGUS II.

De

Numo JULII CAESARIS.

*PUBLIUS.*

**S**Epe interea multumque ejus Numi, cum quo Tabulam tuam I. I. auspicatus es, collatum abs te mihi typum hunc præsentem contuitus, miror sane plurimum, tantum in eo cumulum munerum <sup>Tab. I. Num. I.</sup> supremorum parte sui utraque congestum. Cum enim *Adversa* caput *Jul. Cæsaris* laureatum exhibeat, cum Lituo, Augurum insigni ad dextram assignato, circum legitur: CAESAR. AUGUR. IMP. SEXT. *um* COS. *ul.* QUINT. *um.* In *Aversa* adstat sella curulis, fascibus utrinque stipata, unde prominent secures, supra Sellam laurea cubat, sive erigitur: supra lego: PONT. *ifex* MAX. *imus.* infra DICTATOR. PERP. *etius.* TULL. Quantum te amo, Publi lectissime, quod tam eximie proficis. Plures etenim literas contractas, quin vel ad unam

Pars I.

B

hæceres

hæreret, promptissime legeras. *Quantum* deinde, ac *sextum* rite ajebas, quia nimirum, ut nullus jam ambigo, probe nosti, Adverbia ista numeralia totidem vices adepti v. g. Consulatus, decretæ Dictaturæ, innuere, non quartum vel quintum in ordine Consulatum &c. indicare. Præterea Lituum Augurum, quem tibi *Exercit. Prooem. D. X. n. 13.* descripsi, præclare noveras, uti & Sellam curulem, ac Fasces: quorum prior, ut *D. XII. n. 6.* te docui, Consularis Dignitatis est nota: Fasces porro Dictatorem enunciant, de quibus rursum *D. VII. n. 13.* differuimus. In his omnibus erraret, qui in Numis adhuc dum nihil penitus saperet. *PUB.* Helleboro sane plurimum indigerem, si nihil omnino caliginis apud me clarissima tuâ institutio dispelleret. Verumtamen etsi viderim recte ac legerim, quid tamen de his omnibus *Cæsaris* præconiis digne sentiendum, ignoro. Unde obsecro te, ut longius aliquantulum te hodie mihi indulgeas, atque de singulis solita me benevolentia atque perspicuitate instituas. *TULL.* Multa sunt, fateor, hoc uno in Numo elogia *Cæsaris*, alia tamen nihilominus desunt. A *Suetonio* namque, ac aliis, qui vitas Imp. scripsere, edocemur, Senatuum ad *Jul. Cæsarem*, cum is rerum jam summam teneret, argenteas tabulas, aureis litteris scriptas, semel atque iterum, maxima quidem cum reverentiæ submissione, illo interim Patribus ne quidem assurgente, detulisse, in quibus eundem, præter descripta in Numo elogia, *Liberatorem* quoque, ac *Parentem Patriæ* appellavere, decernentes ei *Imperatoris Prænomen, Censuram perpetuam* sub nomine tamen *Præfecti moribus*: ut de *Dei Invicti, Jovisque* nimis quam superbis blasphemisque nominibus taceam. Tantum in Senatu tam sacro, tam alias sapiente, metus potuit Tyranni: ubi tamen dissimulare non debeo, *Cæsarem*, etsi manu longissima foret, quod de Regibus canit Poeta, i. e. summa potestate, Pompeiis tamen patre & filiis devictis, in cæteros, qui eis faverant, præter spem omnium clementissimum fuisse. Jam de singulis Numi nostri elogiis ordine dicam.

## II.

Quemadmodum, non nisi Patribus sinentibus, *Cæsaris* vultus in Numis comparuit, ita *Laurus* etiam, qua incingitur, & quæ in sella curuli insuper cubat, ac perpetuum eum eloquitur Triumphatorem, Senatus pariter Consulto eidem decreta est, semper & undique gestanda. Id vero tanto ille gratius habuit, quanto tennior ei foret capillus, quantoque calvitium suam iniquius tulit, lauro postea quam honestissime velandam. Elogia quod spectat, in cæteris omnibus Numi hujus nominibus vox IMPERATOR facile princeps esset, basisque quodam modo & fundamentum cæterorum, & Prænominis locum teneret,

neret, ita ut legeres IMP. CAESAR. Sed quoniam contrarium acci-  
dit, & ad vocem *Imp.* etiam adverbium numerale *Sext.* adjicitur, pe-  
culiaris illa ac summa sane prærogativa, quam *Julio* Senatus concessit,  
ut *Imperatoris* uteretur Prænominē, hoc in Numo non satis exprimitur.  
Quod ut integre demum sapias, vox *Imperator* paulo altius mihi repe-  
tenda est.

Variam illa notionem olim apud Quirites sortita est. I. namque, III.  
cum latissime acciperetur, dabatur omnibus, qui Consulari, Prætoria  
aliaque dignitate fulgebant, cui jus vitæ, necisque annexum, qui  
vulgo *imperare* dicebantur. II. Magis proprie *Imperator* audit, qui  
bello imperans, justum hostium numerum interfecit, hocque pacto  
militibus mereri est visus, ut voce omnium Imperator acclamaretur.  
Id cum fieri sæpius potuerit, nata sunt in Numis elogia: IMP.  
ITER. III. IV. &c. et si postea, cum cadente Republica Augusti im-  
perarent, milites persæpe id sibi fiduciæ sumerent, ut Augustos quo-  
que acclamarent, contraque Senatum tuerentur: quæ tamen acclama-  
tio a præsentī toto sane cœlo diversa. III. Illustrius longe præconium  
erat *Imperatoris*, si quis exercitum totum non modo suo imperio, sed &  
*auspiciis suis* duxisset. Et suo quidem imperio duxere multi, quicumque  
supremi duces delecti sunt, ut Proconsules, Legati &c. quibus videli-  
cet obaudire omnes debebant. Sed ut *suis auspiciis* duceret quisquam,  
necesse erat, ut ei Respublica totam suam fortunam committeret, omne  
fatum suum cederet. Ut enim Quirites plurima dementavit superstitio,  
ita etiam rebantur, non modo cuilibet homini suum esse fatum, sed  
& Urbibus omnibus, singulisque rebus publicis: Urbis autem suæ  
fatum esse, ut esset *Urbs æterna, Orbisque Domina*. Nihil ergo, quod a  
republica susceptum est, inauspicato agere libuit, vel licuit: semper sup-  
plicatum est diis, ut ostenderent, an, quod præ manibus erat, fauste fe-  
liciterque eventurum sit, fatoque Urbis consentaneum esset. Poterant  
ergo illi, qui exercitum ducebant, fatum quidem proprium pertenta-  
re auguriis, utrum hostem superaturi, incolumes redituri, triumphum,  
ovationemve meritori sint: nequibant vero fatum Urbis reposcere a cœ-  
lo, ab avibus &c. nisi eos respublica cum hoc addito dimisisset, ut *suis au-  
spiciis ducerent*. Id si fieret, *Imperator* in castris juxta prætorium habebat  
Templum Augurale, in quo rem divinam ipse facere, auspiciis operam  
dare, ac reipublicæ pertentare fortunam debebat. Sin porro deerat ei  
facultas auspiciis suis ducendi, Romam mitti, ibique auspiciū fieri  
oportuit: quod si forsitan casus tempusque non ferrent, expeditio au-  
tem sive conflictus improspere caderet, inauspicato rem factam Quirites

Liv.  
XXIV.  
10.

lamentabantur. Sin autem, cum poterat, id neglexerit *Imperator*, ingentis calumniæ sibi præbuit argumentum, utque M. Helvio Propætori factum scribit *Livius*, licet victoria potiretur, triumphare tamen permissus non est, quod non Reipublicæ, sed proprio, atque adeo alieno auspicio pugnasset. IV. Soli tandem *Cæsari* concessit Senatus *Imperatoris Prænomen*, ut scribi posset IMP. CAESAR: posset inquam: neque enim semper id factum, immo rarius exstare in Numis, alias dicam. Indultum hoc *Julio* honoris amplioris causa, summæque in bello virtutis testimonio, quasi qui esset Victor perpetuus: minime vero, ut potestatem ei majorem hoc nomine tribuerent Patres, quam in eo aliunde summam, Libertatique Reipublicæ perniciosissimam, plurimum averfabantur. Sed *Cæsar*, quique post eum erant Augusti, alio longe sentire: cum namque Regis nomen, Patribus æque ac populo nimis execrabile, omitterent quidem, *Imperatoris* tamen sive prænomine, sive cognomine Regiam Potestatem exprimi deinceps atque intelligi volueret, qua etiam eximie usi sunt. Quod cum invaluisse, supremis belli ductoribus non jam amplius *Imperatoris*, sed *Ducis* adhæsit, priusque illud vix uni demum alterive, ut forsitan *Blæso*, deinceps indultum.

IV. PVB. Quantum non in recessu habet sola hæc vox *Imperator*, e sensu Quiritum rite vestigata? quantum gloriæ tribuit Augustis? TVLL. Tribuit sane, qui & soli vocis hujus omnem aliam notionem digne tandem sustinuerunt. Non etenim tantum jus vitæ & necis sibi solis vindicarunt: uni erant præterea, qui bellum decreverant, duces miserunt: sed eorum quoque auspiciis deinceps bella gerebantur, postquam in locum *Fortunæ publicæ* successit *Fortuna Domus Augustæ*, *Fortuna Imperatoris*. Si ipsi bellum administrare, agebant suis auspiciis: si duces miserunt, eisdem auspicia sua commodaverunt, quemadmodum alicubi *Horatius* cecinit:

Horat. O.  
dar. L. IV.  
14. 33.

Te copias, te consilium, & tuos  
Præbente Divos.

Tacit. Ann.  
nal. L. 9.

Utrumlibet autem ex his factum sit, i. e. sive ad bellum ipsi Augusti procefferint, seu Legatos dimiserint, alea faustum cadente, honor Principi cessit, ejusque in Numis subinde bis legitur IMP. semel initio, atque ut Prænomen, IMP. CAES. deinde cetera inter elogia vel sine addito, vel voce ITER um. aut numero III. tium. IV. tum &c. adjecto: quemadmodum de Augusto unacum *Dione* testatur etiam *Tacitus* his verbis: Nomen Imperatoris semel atque vicies partum. Potro, ut profana omnia nomina jungam, ad COS. ulis jam atque DICTATORIS elogia

gia ordo vertit. PVB. De utroque hoc summo Magistratu si quæpiam adhuc tibi docenda supersint, oro te equidem atque vehementer obtestor, peramanter ut facias. Nullus interim dubita, me probe memoria complecti, quæ *Proem. in Exercitat.* jam prælibaveras, dum *Dial. XIII. n. 3. & 4.* quid rei Dictator esset, ac quoties Magistratum hunc *Cæsar* inierit, *Dial. XIX.* deinde *n. 10. seqq.* de Consulibus, atque Consularibus luculenta brevitate differeres. TVLL. Ad illa si reflectas, dicendum mihi fere ultra nil restat: cæterarum quippe copia rerum, in reliquis Numis recondita, crambem recoctam nimio opere fastidit. Ad sacra igitur veniamus, primumque PONTIFICIS MAXIMI titulum expendamus.

Supremam hanc in primo Sacerdotum collegio dignitatem *Cæsar* V. tanta propositi sui pervicacia ambivit, ut eam rogaturus, mane, priusquam domo excederet, dixerit Matri, se non rediturum, nisi Pontificem Maximum. Obtinuit etiam, quod petiit, summo populi studio, & suffragiorum consensu contra Quint. Catulum & Isauricum competitores, ætate licet ac dignitate longe superiores, non tamen, quod *Suetonius* annotat, sine profusissima largitione, emtis adeoque suffragiis. *Sueton. Cæj. C. 13.* Et erat profecto operæ pretium, tam summum Sacrorum Magistratum etiam maximi nundinari, qui & Perpetuus esset, & Auctoritatis plurimum, atque Potestatis in omnibus Sacris haberet. Etymon hujus vocis. *Pontifex*, teste *Varrone*, a *pons* & *facere* fuit: erat namque Romæ ab Anco Marcio rege Tiberi flumini Pons injectus e *publicis*, dialecto Volscorum, i. e. *lignis in latitudinem extensis*, interprete *Festo*, ita coaptatis, ut sibi illigata clavisque firmata non essent, sed facile mobilia, quæ ingruente aliquando hoste removeri quantocius possent. *Pons* iste *publicus* dictus, tam sacer est habitus, ut Numa Pompilius crearet Pontificem, eidem instaurando, si subinde opus id foret, præfectum: quod antequam faceret, pontem hunc sacris quam multis expiare debebat.

Deinde tres alii Pontifices ab ipso Numa, longo post tempore VI. rursum quatuor a populo, tandem a *Sulla* denuo septem adjecti sunt, unde XV. Pontificum Collegium enatum: quorum omnium Caput *Pontifex Maximus* fuit, sic dictus, non quod ætate omnium Senior esset, velut Augur Maximus, sed quod in cæteros Pontifices jus summum haberet, rege etiam Sacrificio eidem subiecto. Legebatur a populo, e Pontificum tamen Collegio, uno eorum Comitibus indicente: cautum autem omnino, ne die nefasto, Fastisque Romanis damnato. Præibat Sacerdotibus omnibus: Sacrorum rationem nemini

reddidit : animadvertere in eum non licuit : dignitate moveri non potuit. Sacra omnia , templa , sacerdotes , ipsasque Vestales Virgines , Libros divinos , Férias , Calendaria curavit : si sacra quæcumque loca dedicanda , Magistratui atque populo preces præibat , comitia indixit , Kalendas , Nonasque , ac nundinas vulgavit : an Ludos quoque fecerit , incertum. Horum vero omnium ne quidpiam negligeret , Italia excedere non potuit : regiam domum , sitam in via sacra juxta Vestam , incolere debuit semper , cujus index lauri ramus fuit ante fores conspicuus : equo vehi aut curru nequibat , sed peditem incedere oportuit : domos omnes , ubi vita functus jacebat , idcirco cupressio ante fores exposita , vitare coactus est : semel denique , non iterum , nubere poterat , & quidem feminæ nobili duntaxat , atque integerrimæ famæ.

*Acerra Nova Philologia L. I. P. V. p. 647. & seqq.*

VII.

Hac ergo maxima sacerrimaque apud Quirites dignitate *Cæsar* post obitum *Metelli Pii* An. U. C. forsitan 692. refulsit. Cum verò postea , actis jam omnibus triumphis , superior omnibus foret ac metuendus , ceteros inter honores hoc etiam a Senatu ei oblatum , ut si filium habiturus esset , is *Pontifex Maximus* foret. Quæ fors *Augusto* deinde , quem *Cæsar* filium adoptaverat , a morte *Lepidi* obtigit : ut adeo hoc pacto *Pontificatus Maximus* velut in hæreditatem transfret , cum eoque *Principes* summam in omnia Sacra acquirerent potestatem , quam eis dignitas *Imperatoris* minime attulisset , teste *Ill. Spanhemio*. Porro in *Numis Impp. Pontificis Maximi* elogium , solis his literis P. M. notatum , honorato sane legitur loco , & *Tribunitiam Potestatem* , atque *Consulatum* fere undique præit , legiturque in iis ad usque *Gallienum* ; post quem una cum *Cæsaris* , *Potestatis Tribunitiæ* , *Consulatus* titulis , quamquam hæc omnia essent *Augusti* , plerumque omissus est : eo , quod usus jam obtinuerit , *Augusto* cum fastigio munia omnia suprema veluti natura esse connexa , adeoque jam opus haud amplius foret , tam longa nominum recensione *Numos* indies magis pusillos onerare. Id vero animadversione est dignum , cum *Antonius Pius* diserte professus sit , ideo se duntaxat *Pontificatum Maximum* suscepisse , ut puras manus a sanguine servaret , adeoque in sacris diligens fuerit , teste *Jul. Capitolino* , ut , non nisi æger , vel absens , eadem per vicarium faceret , in tam frequentibus nihilominus *Numis* ejusdem *Pontificatus Maximi* perpetuo fileatur : id quod ego sæpenumero miratus , neminem tamen reperi , qui vel adverteret illud , vel ejus rationem in medium adferret. In *L. Vero* deinde , qui simul cum *M. Aurelio* erat *Augustus* , *Pontificis Maximi* elogium frustra quæras , uti in ceteris

*Spanhem. T. II. p. 423. seqq.*

ceteris omnibus, quos alii Impp. collegas imperii sibi adsciverunt: neque enim *Pontificatus Maximus*, natura vel rectius lege Perpetuus, consortem admittit. Quod si filii quandoque Augustorum ac Cæsares in Numis suis *Pontifices* laudentur, non de Maximo, sed inferiore aliquo Pontificatu id accipi, Ill. *Spanhemius* petit. Cum postea Christiani jam essent Imperatores, *Pontificis Maximi* neque munus neque elogium sustinere, advertente CL. *Harduino*, Patriarchis utique, & Episcopis, maxime vero S. Sedi Romanæ, Christique in terris Vicario, uni & soli Summo Pontifici, id honoris deferentes. Licet namque in Numa quopiam M. Constantini, aliorumque, ad usque Gratianum, Augustorum, subinde legatur *Pontifex Maximus*, paganis permittendum id erat, ut veteri stilo uterentur, quoadusque idololatria universa funditus demum excindi potuerit. Unde & a morte Constantini, ac cæterorum, eos, velut olim, in Numis consecratos, Divosque appellatos reperies.

PUB. Succincta hac tua de *Pontifice Maximo* Commentatione VIII. egregiam in pluribus mihi copiam faceres, ab impiis infidelium deliriis Christiana ad Sacra sermonem traducendi, nisi a nostro id instituto prorsus ablunderet. Quare jam nunc de *Auguribus* æque jucunda audire abs te maxime concupisco. TULL. Ego autem verebar, etsi cuncta oppido constringam, tua tamen patientia nimium hodie, etiam de *Auguribus* differens, me abusurum. PUB. Si, ut proverbio dicimus, disertus comes pro vehiculo est, tu certe eruditissimis discursibus tuis plurimum mihi horæ compendium facis.

TULL. *Augurum* ergo, qui Sacerdotum Romanorum in ordine IX. Pontifices proxime infecuti sunt, Etymon cape, quos *Festus* non ab *Avium* garritu sed *gestu* appellatos existimat. Solemnes erant Chaldæis, a quibus ad Græcos primum, deinde ad Etruscos, postremo ad Romanos migrarunt. Romulum certa Urbis suæ auspicia *avibus* fecisse novimus: qui & juxta numerum Tribuum antiquarum in populo suo tres *Augures* instituit. Numa autem Pompilius tantam in eos contulit dignitatem, ut secundum a Pontificibus Collegium facerent. Impari numero erant semper: quanto autem, edici tuto non potest, quamvis ferant, Sullam *Augures* XV. constituisse. Qui eorum Senior erat ætate, dictus est, *Augur Maximus*, quapropter & præcipuus erat. Lege Domitia, a plebe electi sunt, quæ lex iterum iterumque abrogata, toties rursus invaluit, donec Imperatores suo duntaxat arbitrio singula constituerent. Tanto erat eorum Autoritas major, quanto magis Quirites curabant, ne belli, pacisve tempore, quidpiam, nisi auspica-

20, i. e. consulto Augurio, gereretur : usquedum longo hujus superstitionis usu de ejus vanitate edocti Romani, Augurum artem neglexere, & Magistratus ad se trahens auspicia, quod sibi libuit, Auguribus nuntiare duntaxat in vulgus imperavit.

X. Cum vero adhucdum vigerent auspicia, Augurum munus summi viri gesserunt : quod hoc Magistratu, facerrimo nemo, gravium etiam criminum convictus, moveri posset. *Causas affert Plutarchus.*  
*Plutarch. Probl. 99.* Primum quidem, quia verebantur Romani, ne Augures, qui jurejurando silentii tenebantur in rebus divinis, si ad officium redigerentur, Sacra vulgarent. Deinde quod auspicia artis forent, atque scientiæ, non a nomine vel dignitate venirent : Unde, qui calleret auguria, ea nihilominus capere posset, licet Augur non haberetur. Ingentem hujus muneris existimationem *Cicero* docet, illud *Amplissimi Sacerdotii* nomine efferens : Magis vero *Plinius*, amicorum cuipiam, Auguratum sibi gratulanti, ita rescribens : *Gratularis mihi, quod acceperim Auguratum : Jure gratularis, & quod Sacerdotium cum priscum, tum religiosum, tum hoc quoque plane sacrum & insigne est, quod non adimatur vi-*  
*Cicero. L. ad Attic. VIII. ep. 3. Plin. L. IV. ep. 8.* venti.

XI. Omnia *Augures* potissimum captabant a cælo, & avibus : alias a bipedibus etiam, quadrupedibus, ac diris, i. e. fortuitis actionum humanarum, animaliumque eventibus, ut nulli demum superstitioni locus deesset. Augurio statuto is, qui capere debebat, loco sacro extra urbem quiescens, concubia nocte sub initium naturalis diei surrexit, cælumque servavit, i. e. certa cæli spatia versus 4. Mundi partes *Lituo* suo, seu baculo supra recurvo, designavit, in quibus aut ventos, aut fulgura, vel aves advolantes observans, rogavit Deos, ut per ejusmodi signa, quod fatum impenderet, edicere vellet. Hæc cæli spatia dicebantur *Templa* : Avium porro *Oscines* aliæ, quæ cantu, aliæ *Præpæres*, quæ volatu vaticinari credebantur. Coloris in his ratio plurima habita : candidæ etenim boni, fuscæ mali erant ominis. Lævi pariter lateris, dextrique permagnum fuit discrimen : Scribit namque *Cicero* alicubi : *Nobis sinistra videntur, Grajis & barbaris dextra fulgura meliora.* Dum *Augures* hujusmodi signa primum viderunt, denuo diis supplicabant, ut iterum eadem apparerent, certumque hoc pacto ederent omen : Quod dum fiebat, acceperunt illi ajebantque, quod de uno eorum *Tolumnio Virgilius* cecinit :

*Hoc erat, hoc, inquit, votis quod sæpe petivi,  
 Accipio, agnoscoque deos.*

Satis hæc, *Publi*, de *Augurum* nugis : Hoc solum addo, *Jul. Cæsarem* fuisse

fuisse *Augurem Maximum*, silente quidem *Historia*, sed *Numis* clare loquentibus. Nunc porro toto hoc *Dialogo* in unico *Julii Numo* versati vires uterque reparemus nonnihil, id equidem commodi referentes, ut, cum in reliquis *Numis* *elogia IMP. atque PONT. MAX.* identidem recurrant, parum nos ea deinceps aut nihil morentur.

**PUB.** Subvereor equidem, *Honorande Tulli*, supercilium tuum, XII.  
qui lassus es differendo: temperare tamen ingenti proficiendi desiderio jam minime possum, quin perconter abs Te, si *Numus Jul. Caesaris* in *Græcia* cusus, hisque omnibus, aut pluribus *elogiis* foret insignis, quæ demum vox *Pelasga Imperatores*, quæ *Augurem &c.* notet. **TULL.** Frontem mihi profecto, *Amantissime Publi*, lætissime explicas, quoties proficere cupis. Ipsa porro tam vehemens contentio tua, quam affers ad discendum, ingredi me facit in spem, ut *Grajas* tu *litteras* mox, ut otium nactus sis, plene possideas. Interim ego voluntatibus tuis summa mea cum voluptate obsecundans, te veluti trepidum quemdam *Narcissulum*, gressus vel primos figere dubitantem, libenter nutricis in morem conduco. Animum ergo tuum adverte, huncque brevem *Indiculum memoria* complectere, quo supremorum in *Numis* numerum nomina latina græce pariter Tibi reddo.

**CAESar.**  
**IMPerator.**  
**AVGustus.**  
*Pontifex Maxim.*

**A. AV. vel AVGur.**  
**TRibunitia Pote-**  
*state.*

**COSul.**  
**PROCOSul.**  
**CENSor.**

*Pater Patriæ.*  
**PIVS. FELix. aut P. F.**

**ΚΑΙΣΑΡ.**  
**ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ.**  
**ΣΕΒΑΣΤΟΣ.** loco **ΣΕΒΑΣΤ.**  
**ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΑΣ.** vel  
**ΜΕΓΙΣΤΟΣ.**

**ΟΙΩΝΙΣΤΗΣ.**  
**ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥ-**  
**ΣΙΑΣ.**

**ΥΠΑΤΟΣ** vel **ΟΥΠΑΤΟΣ.**  
**ΑΝΟΥΠΑΤΟΣ.**  
**ΤΕΙΜΗΤΗΣ.**

**ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.**  
**ΕΥΣΒΗC. ΕΥΤΥΧΗC.**

**PUB.** Belle agitur mecum, dum *Græcas* meditor *litteras*: An- XIII  
ser nimirum strepit inter olores. Neque tamen animum despondeo, ubi tu me tantopere cum iuvas tum erigis. **TULL.** Superest tandem, ut ex percommodo *Laurentii Pataroli* libello, quem inscripsit: *Series Augustorum, Augustarum, Caesarum, & Tyrannorum omnium &c.* Venet. A. 1722.  
C jam

jam altera vice nitide excuso in 8. m. te moneam, *Jul. Cæsaris* Numos æreos magnos haud infrequentes esse, minores vix occurrere. Argenteos autem raros, rarissimos aureos credi: cum quibus Græci pariter, ac in Colonis cusi de pretio certant. Nosse hæc expedit Tyroni, ut, quam dives sit ipse, vel contra quam pauper, intelligat. Etenim non, qui multos, sed qui raros possidet Numos, celebrior est Arcula.

## DIALOGUS III.

De

Numo AUGUSTI.

PUBLIUS.

1. **Q** Uater jam mihi Vultum *Augusti* pingebas in *Exercit. Proæm.* Numos inter *Familiarum*, vi *Tab. III. n. 3.* item *Tab. IV. n. 9.* & 10. rursum *Tab. V. n. 8.* ubi & n. 9. quintus sequitur Numus, *Augusti* non quidem vultu, nomine tamen illustris. **TULL.** Opportune hæc memoras, ut novæ te rei commoneam, Optime Publi. Nimirum ii, quibus Numi magno jam numero affluunt, dum cimelia sua quam ornatissima cupiunt, varias inibi *Series* ordinant, v. c. *Familiarum*, *Imperatorum*, *Coloniarum*, *Urbium Græcarum*: nonnulli præterea *Deos*, *Deasque*, *Templa* & *Sacrificia*, *Trophæa*, *Triumphos*, *Ædificia publica* &c. peculiaribus in *Tabellis* juxta se collocant. Quoniam proinde unus idemque Numus in *Adversa* quidem ad hanc, in *Aversa* aliam ad *Seriem* commodum pertinere videtur, receditur sæpe a communi *Eruditorum* placito, quorum sensu *Adversa*, i. e. anterior ac princeps Numi facies, ea habetur, quæ capite, aut nomine Principis signatur. Si namque in *Aversa* v. g. legatur *Triumvir* aliquis *Monetalis*, ejusmodi Numum ii, qui *Seriem* cupiunt *Familiarum* reddere auctiorem, inverso ordine collocant in *Tabellis*, cumque alias vultus *Imp.* supra cubare deberet, infra ponunt, ut ad primum Numi obtutum mox *Turpilianus*, *Surdinus*, *Clovius* &c. alique de *Familiis Romanis* compareant. Pari pacto alii *Urbis Genium*, *Coloniæ* nomen sive insigne, alii *Templum* &c. in fronte statuunt: *Aversam* itaque, cujus *Typus* sua cum *Serie* congruit, in locum *Adversæ* substitunt.